

- STAATSLIEDEN - UIT DEN WERELDOORLOG.

SASONOF.

Daar zijn er nog slechts twee over.

Twéé mannen nog maar van al degenen, die in de oorlogvoerende staten stonden aan 't hoofd der Buitenlandsche Zaken, toen de oorlog uitbrak: Grey in Engeland en Von Jagow in Duitschland.

De anderen zijn allen van 't tooneel verdwenen: nu 't laatst Sasonof.

Plotseling werd hij n.l. ongesteld.

Nog pas had hij aan een gewichtige conferentie in het hoofdkwartier deelgenomen, waar hij ook behoorlijk zijn woord moet hebben gedaan... en twee dagen later was hij ziek: plotseling ongesteld geworden, overwerkt, zenuwgestel geschokt, enz.

Hij ging naar Finland, om te visschen, te varen en uit te rusten.

Maar zijn ontslag is hem dadelijk gegeven en in 't bewind keert hij niet terug. Von Sturmer, de premier, neemt zijn plaats aan 't hoofd der Buitenlandsche Zaken in. Met Sasonof verdwijnt de man, die met den Russischen gezant te Parijs, Iswolski, de laatste jaren de Russische politiek gedreven heeft en Rusland tot den tegenwoordigen oorlog heeft gebracht.

Of zijn heengaan voor de Russische politiek iets betéékent?

Dáár valt voor 't oogenblik nog niets van te zeggen.

't Eenige wat we kunnen doen, is nagaan wat die politiek wás en drééf, — blijkt er dan werkelijk verandering op til, dan kunnen we eenigszins nagaan, in wat zin en richting we die te wachten hebben.

Sasonof is ongetwijfeld een der kwaamste diplomaten van onzen tijd.

Of hij ook een vooruitziend staatsman is, kan alleen de toekomst leeren!

Maar in zijn loopbaan, sinds 't begin dezer eeuw, heeft hij meermalen een lastig en teer vraagstuk voor zijn land tot een goede oplossing gebracht.

Zoo b.v. in het jaar 1904.

Rusland voerde toen zijn ongelukkigen oorlog tegen Japan, en Sasonof vertegenwoordigde zijn vaderland te Londen.

Toen had het Doggersbank-incident plaats.

Een Russische oorlogsvloot, welke aanvoerders wat zenuwachtig waren, zag vreedzame Engelsche visscherschepen, waar zij bij nacht langs voer, voor Japansche oorlogsvaartuigen aan, opende het vuur en veroorzaakte nogal wat onheil op en aan die Britsche visschersvloot.

Dát gaf ineens een consternatie!

Temeer, als men zich herinnert, hoe reeds tóén het Engelsch-Japansche verbond bestond en in Engeland de sympathieën dus waren vóór Japan.

Sasonof, als jong diplomaat, heeft de kwestie op waarlijk schitterende wijze behandeld, zóó zelfs, dat Engeland zich niet slechts geheel tevreden gesteld betoonde, maar ook jegens Rusland vriendschappelijker gevoelens ging openbaren, die Sasonof met al wat in hem was, zocht te versterken.

Want de oorlog met Japan had *zijn* sympathie niet.

Hij vond dit nuttelooze krachtsverspilling!

Wat beteekenis had dit „verre Oosten" eigenlijk voor Rusland?

Bij Moskou en Petersburg vergeleken een uithoek, die altijd meer last dan voordeel geven zou!

De *werkelijke* belangen van Rusland lagen immers véél dichter bij?

Was daar nog niet altijd het „Testament van Peter den Groote," dat in vervulling moest worden gebracht en ten uitvoer gelegd?

En dat is dan ook steeds de leidende gedachte geweest van Sasonofs politiek, sinds hij zelf de leiding der Buitenlandsche Zaken in Rusland in handen had: het zwaartepunt dezer politiek te verleggen van Oost naar West.

Het „verre Oosten" heeft voor hem geen bekoring.

Wat beteekenen Port Arthur, Moekden, Wladiwostok, enz. . . . gesteld naast Konstantinopel! En hij heeft dan ook met een gerust en blijmoedig hart het jongste verdrag met Japan geteekend, waarbij het land der Rijzende Zon in een groot deel van Oost-Azië vrijwel de vrije hand krijgt, en Rusland, met eigen goedvinden, wordt uitgeschakeld, — waarvoor Japan echter in ruil de belofte gaf van verderen krachtigen steun in den oorlog tegen de „Centralen."

Het Balkan-verbond is méé Sasonofs werk geweest.

En toen ná den eersten Balkan-oorlog de tweede ontbrandde, was hij het, die Rusland kiezen deed tégen Bulgarije, waardoor dit land zich bij den vrede van Boekarest zoo diep vernerden moest, wat het nóóit aan Rusland vergeven heeft en waarom het dan ook thans, in dezen oorlog, de zijde der „Centralen" koos.

Maar Sasonof vond die vernedering in Ruslands belang.

Had niet Bulgarije, door zijn geluk in den strijd tegen de Turken verblind, het zelfs gewaagd de hand naar Konstantinopel uit te steken, zóó dat een krachtig „halt!" uit Petersburg noodig was, om den dollen jongeling van den Balkan tot de orde te roepen?

De Wereldoorlog is óók voor 'n goed deel *zijn* werk.

Rusland zocht expansie, uitbreiding . . .

Niet wíl 't onmetelijke rijk niet groot genoeg zou zijn, maar Rusland zit nog steeds aan alle zijden in de klem; het zoekt de zee, de open, vrije zee . . .

En nu de pogingen daartoe in 't Oosten opgegeven zijn, heeft Rusland zich met al zijn macht naar 't Westen gericht en werpt het zijn millioenen tegen den

muur, dien de „Centralen" daar hebben opgericht, om den Moskoviet te keeren.

Sasonof en Iswolski hebben dit zoo *gewild*.

Was de oorlog niet in 1914 losgebarsten, dan zou daarná een aanleiding gekomen of gevonden zijn, om den beslissenden strijd aan te vangen.

Waarvan dan nu zijn aftreden toe te schrijven is?

In een rijk als Rusland is dit zoo moeilijk te gissen.

De weinig beteekenende Doema staat er vanzelf buiten. Zij is in langen tijd niet bijeen geweest en zij heeft bovendien meermalen haar hartelijke instemming met de politiek van Sasonof uitgesproken.

Er kunnen hof-intriges gesponnen zijn, waardoor hij viel.

't Kan ook zijn, dat werkelijk zijn gezondheidstoestand geen verdere vervulling van zijn ambt toeliet.

Oók is 't mogelijk, dat wel wezenlijk verschil van meening over de buitenlandsche politiek, met andere raadslieden van den Tsaar, óf met dezen zelf, hebben medegewerkt, en dan zal daarvan wel spoedig iets blijken . . .

In elk geval is een figuur van beteekenis van 't tooneel verdwenen.

P. Br.

